

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 8/2015

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat John Tuflått

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter
forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt
kompensasjonsordning

Beslutningsdato: 6. oktober 2015

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Marianne Abeler
Claus Brynildsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas ikke til følge. SPKs vedtak
stadfestes.

1. Sammendrag av saksgangen

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt skadelidte, er født ██████████. Skadelidte har tjenestegjort i 2 kontingenter i ██████████, fra henholdsvis ██████████ og ██████████.

Skadelidte har gjennom alle år hatt korte arbeidsforhold. Etter førstegangstjenesten arbeidet han ca. 2 år som bilmekaniker ved et bilverksted på ██████████ i ██████████ kommune. Deretter dro han på fiske i tre års tid, på tråler, garnbåt og juksefartøy. I ██████████ var de to kamerater i nabolaget som bestemte seg for å søke FN-tjeneste i ██████████ i ██████████. Skadelidte reiste ned til ██████████ i ██████████, hvor han var i verkstedskompaniet med ansvar for alt teknisk utstyr for ██████████.

Etter seks måneder kom han hjem igjen, og begynte på et verksted på ██████████, før han i ██████████ søkte seg til ny tjeneste i 8 måneder.

I tiden etter tjenesten og frem mot slutten av ██████████-tallet foreligger det svært sparsommelig med opplysninger i saken om hva skadelidte drev med. I ██████████ arbeidet han i et entreprenørfirma (bygg og anleggsarbeid) med base i ██████████. Det var 50-60 ansatte og han var i en periode hovedverneombud der. Firmaet gikk konkurs og han kom på AMO-kurs. I 2002 meldte hjerteproblemer seg og etter dette har han vært ute av yrkeslivet, bortsett fra tre år som vaktmester i halv stilling ved et eldresenter i ██████████.

I ██████████ gjennomførte han begynnerkurs i nordsamisk språk og i ██████████ nordsamisk C-språk skriftlig og muntlig. I 2006-07 gikk han NKI-vaktmesterskole i ██████████ og ██████████.

Skadelidtes alkoholforbruk eskalerte i ██████████, da det var svært billig og enkelt å få tak i alkohol. Det økte alkoholkonsumet skal ha vedvart etter ██████████, og han skal ha brukt alkohol noen dager i strekk, kanskje en gang i måneden. Nå drikker han en flaske vin eller noen flasker øl mot søvnløshet.

I forbindelse med krav om kompensasjon etter den særskilte kompensasjonsordningen, innhentet SPK en spesialisterklæring fra psykolog Olaf Bakke, datert 4. mars 2012. I spesialisterklæringen fremkommer det at skadelidte har moderat grad av PTSD, periodisk depresjon, samt avhengighetssyndrom til alkohol. Bakke konkluderer med at det er årsakssammenheng mellom skadelidtes psykisk lidelser og tjenesten i ██████████.

Skadelidte er i dag 100 % uføretrygdet med PTSD og alkoholmisbruk godkjent som yrkesskade.

Skadelidte har i tillegg hatt en rekke somatiske lidelser. I den forbindelse innhentet SPK en vurdering fra rådgivende lege og spesialist i nevrokirurgi Ole Jørgen Kirkeby. Dr. Kirkeby finner ingen årsakssammenheng mellom belastningsskaden fra tjenesten og skadelidtes somatiske plager.

Skadelidte er i vedtak av 20. juni 2013 innvilget kompensasjon etter forskriften del I, tilsvarende 35 G, samt billighetserstatning. Skadelidte fikk ved SPKs vedtak av 22. mai 2014 avslag på krav om kompensasjon etter den særskilte kompensasjonsordningen del II, under henvisning til at skadelidte uansett ville vært minst 50 % ervervsmessig ufør som følge av somatiske skader. Advokat Tuflått påklaget vedtaket på vegne av sin klient. Begrunnelsen bygger i det vesentlige på at SPK ikke i tilstrekkelig grad har sannsynliggjort at skadelidte ville blitt ufør uavhengig av sine psykiske plager. SPK har ikke funnet grunn til å omgjøre sitt vedtak, og saken er sendt frem for klagebehandling.

Skadelidte møtte for nemnda sammen med sin advokat. SPK var også til stede i møtet.

2. Nemndas vurdering

Det rettslige grunnlaget for rett til kompensasjon etter forskriften er at det foreligger en varig psykisk belastningsskade som følge av tjeneste i internasjonal operasjon, jf. forskriften § 3. Det er videre et vilkår at den tjenesteutløste psykiske skaden har medført en varig ervervsmessig uførhet hos skadelidte.

Kravene til årsakssammenheng utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil tjenesten være årsak til skadelidtes psykiske lidelse dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for skadens inntreden. Det er skadelidte som bærer bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng. Årsakskravet mellom en handling og en skade er vanligvis oppfylt dersom skaden ikke ville ha skjedd om handlingen tenkes bort. Handlingen er da en nødvendig betingelse for at skaden inntreffer, jf. eksempelvis Rt. 1992 s. 64. Det må foreligge både faktisk og rettslig årsakssammenheng.

Kravet til årsakssammenheng er ikke oppfylt dersom det foreligger andre selvstendige årsaker til skaden. I den sammenheng presiseres det at det etter gjeldende erstatningsrett ikke er grunnlag for forholdsmessig oppdeling av erstatningskravet.

I tilfeller der staten hevder at skadelidte uansett ville blitt helt eller delvis ufør om tjenesten tenkes bort, er det staten som har bevisbyrden for dette. Det vises i den forbindelse til Rt. 1999 s. 1473.

Det sentrale spørsmålet i saken er om skadelidte er blitt påført en psykisk belastningsskade som kan tilbakeføres til tjenestegjøring i [REDACTED], og om denne har medført at han nå er å anse som varig ervervsmessig ufør, jf. forskriftens §§ 3, 4 og 4a.

Det er utarbeidet en spesialisterklæring i saken fra psykolog Olaf Bakke. Bakke skriver i sin erklæring at moderat grad av PTSD uten tvil har forligget de siste [REDACTED] årene. Bakke konkluderer med at det er årsakssammenheng mellom skadelidtes psykiske lidelser og tjenesten i [REDACTED]. Psykolog Bakke har i stor grad bygget sine vurderinger på skadelidtes egen forklaring, slik den er gitt til ham nå lang tid etter tjeneste. Skadelidtes redegjørelse nå støttes ikke av objektive funn i den foreliggende dokumentasjonen. Trygden og NAV har igjen bygget på den sakkyndige Bakkes vurderinger, noe som etter nemndas syn dermed medfører at trygden og NAVs vurderinger og konklusjoner har begrenset bevismessig verdi. NAVs vurderinger ikke er bindende for nemndas vurdering av hvorvidt skadelidte oppfyller vilkårene for kompensasjon etter forskriften.

Skadelidte har omfattende somatiske plager. I tillegg er det dokumentert at skadelidte har et massivt alkoholproblem. Skadelidte har selv forklart at alkoholmisbruket utviklet seg under

tjenesten i ████████, og at det var lett tilgang på alkohol i leiren som var årsaken til at han begynte å drikke. Nemnda finner grunn til å bemerke at avhengighetssyndrom knyttet til alkohol, slik dette er diagnostisert av den sakkyndige, ikke er å anse som en psykisk belastningslidelse. Alkoholmisbruk danner ikke grunnlag for kompensasjon under kompensasjonsforskriften, selv om tjenesten eventuelt har vært medvirkende til at skadelidte utviklet et alkoholproblem. Det vises bl.a. til nemndas vedtak i sak 18/2014, hvorfra hitsettes:

«Nemnda vil i den sammenheng presisere at alkoholmisbruk i seg selv ikke er å anse som en psykisk belastningslidelse. Det vil ei heller være grunnlag for kompensasjon under aktuelle ordning om skadelidte som følge av lett tilgang på alkohol under tjeneste, utvikler et avhengighetssyndrom som medfører sekundære psykiske plager. Forutsetningen for kompensasjon etter forskriften forutsetter at det foreligger en psykisk belastningslidelse som følge av internasjonal tjeneste. Enkelte personer som utvikler psykiske belastningslidelser, utvikler sekundært et alkoholmisbruk. Alkoholmisbruket vil således kunne være forårsaket av underliggende psykiske plager, som døyves gjennom alkoholbruk, såkalt selvmedisinering. »

Nemnda legger til grunn at skadelidte utviklet et alkoholmisbruk under tjenesten. Nemnda finner imidlertid grunn til å bemerke at hvorvidt skadelidtes utvikling av alkoholmisbruk kan settes i sammenheng med hendelser under tjenesten, ikke synes å være drøftet av Bakke i hans spesialisterklæring. Skadelidte har selv forklart at han utviklet et alkoholmisbruk som følge av lett tilgang på alkohol under tjenesten. Han har hatt et omfattende misbruk som over tid også har medført psykiske plager. Det er ikke fremkommet noen opplysninger om at skadelidte hadde psykiske plager under tjenesten. For nemnda fremstår skadelidtes psykiske plager som sekundære til hans alkoholmisbruk. Nemnda viser i den forbindelse til at skadelidtes symptomer på psykiske plager først manifesterte seg mange år etter tjenesten, noe skadelidte selv også har forklart. Hvorfor skadelidte utviklet psykiske plager på dette tidspunkt, er ikke klart, men konsekvenser av langvarig alkoholbruk, samt gjeldsproblemer, trakassering på jobben og somatiske lidelser kan være vel så sannsynlige årsaker som eventuelle konsekvenser av belastende hendelser under tjeneste. I møtet med nemnda var skadelidte svært lite konkret med hensyn til opplevelser under tjenesten som har plaget ham i ettertid og kan ha medført psykiske lidelser.

Nemnda finner etter dette at det ikke er tilstrekkelig sannsynliggjort at skadelidte er påført en psykisk belastningsskade som følge av tjenesten. Konsekvensen av dette er at krav om kompensasjon etter forskriften del II avslås.

For klageomgangen har advokat Tuflått fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand på totalt kr. 38.812,- inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 15,75 timer forberedelse og fremmøte. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Etter nemndas syn er kravet noe høyt ut ifra hva som anses rimelig og nødvendig utgifter i anledning klagesaken. Det har imidlertid gått lang tid før saken kommer opp, noe som vil medføre noe mer arbeid. Nemnda finner derfor under tvil å dekke kravet fullt ut. Utgifter til juridisk bistand dekkes etter dette med kr. 38.812,- inkl. mva.

3. Konklusjon

Klagen tas til ikke til følge. SPKs vedtak stadfestes.

Utgifter til juridisk bistand i klagebehandlingen dekkes med kr. 38.812,- inkl. mva.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 6. november 2015

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder